

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

IV. tum & Romanorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

bant: ἐν τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ τῶν πάλαι ἡδὴ θνητῶν τοῖς λαοῖς διδόνται νόμους ἑσώμεθα. Nunc quoque sub finem sacrificiorum liba adhibemus; inquit Porphyrius. Inde & far in sacrificiis. Auctor est Theophrastus victimarum partes quasdam, in Atheniensium sacrificiis, Diis cessisse. Scribit insuper Aristophanis Scholiastes, pecudum armos, καλλῶ scilicet, uti ab Aristophane appellatur, Mercurio consecratos Athenis fuisse: quia nimirum armum cum pectusculo de hostiis pacificorum cedere iusserat Deus Sacerdoti, Aaroni nimirum fratri Moysi, quem Mercurio adumbratum fuisse diximus. Docet præterea sacrificiorum reliquias Sacerdotum fuisse; quod & ex Levitici functionibus manasse perspicuum est. Docet idem, æque alii etiam, moris id fuisse Atheniensibus, ut postquam extulissent mortuum, purgandi causa lavarent; quod ante præscripserat Moses in libro Numerorum, cum quisquis humanum tenuisset cadaver, aquæ asperzione mundari iussit. Uti Judæis immunda habebantur puerperæ, & per quadraginta dies Templo arcebantur, juxta Moysi legem: ita moribus Atheniensium ad eas accedere nefas erat, ut tradunt Theophrastus & Chrysostomus, qui fecisset, altaribus prohibebatur, teste Euripide. Urbes illæ denique, in quas velut in asyla Moses tutum perfugium esse voluerat iis qui imprudenter homicidium admisissent, exemplum præbuere nepotibus Herculis, Ara Misericordiæ Athenis consecranda, quo quisquis confugisset, per vim inde minime posset abduci: præbuere exemplum & Atheniensibus delubri Theſeo condendi, quod servis & tenuioris fortunæ hominibus esset perfugium; & alterius etiam in insula Calauria Neptuno dicandi, eodem jure pollentis.

IV. Porro ex Græciæ civitatibus, atque Athenis potissimum, ubi Solonis constitutiones vigebant, Romam leges reportarunt legati tres, in Græciam hac una de causa missi, quas deinde à Decemviris ad populum latas centuriatis comitiis populus univ ersus ratas esse iussit. Sed & plurima Solonis instituta Valerii Publicolæ opera & auctoritate adductos Romanos jam ante admisisse perhibet Plutarchus. Earum Legum, quas tulerunt Decemviri, reliquias collegerunt eruditi horum temporum viri; quas si quis evoluat, Moſem in plerisque capitibus agnoscat. Major est etiam Imperatoriarum sanctionum, quæ his successerunt, cum Moſaicis affinitas. Libellum scripsit olim Licinius Rufinus hoc titulo: *Collatio legum Judaicarum & Romanarum*. Prior è tenebris opus hoc eruit Petrus Pithæus, & typis subjecit. Adeatur modo; res quam probamus apparebit. Præter illas vero, alias etiam in Veterum scriptis observavimus; è quibus aliquot hic ob oculos Lectorum proponemus, è Jure Pontificio Romanorum potissimum selectas. Herculi in culina fiebat sacrificium proficiendi causa, quod propter viam dicebatur, hoc est ἐπιπέλα, in quo mos erat, ut si quid ex cibis pollutis fuisset reliquum, igne consumeretur. Id qui faceret, propter viam facere dicebatur, non proterviam, ut habent vulgati Macrobii codices, qui viros doctos complures in fraudem illexerunt. Sed hic error ex Festo arguitur. Idem in sacrificio Paschæ factum est à Judæis ex Ægypto profecturis; propter viam nimirum, quam in Chanaan capeſſebant. Ex azymis festi ejusdem factum puto, ut farina fermento mista Flamines abstinerint. Victimarum sanguinem in ara fundebant Romani: sic nempe à Moſe fuerat institutum. *κυσῶν* Jovi offerendorum morem ab Atheniensibus Romani acceperunt, Atheniensēs à Judæis. Quanquam id à Trojanis potius Romanos habuisse credent, qui fictitium illum Ænæ in Italiam adventum pro vero certoque habent; nam ritus Trojanorum, à quibus ortos se ferebant Romani, describens Virgilius in funere Miseni, thus illos, dapes, hoc est farra, & oleum crevasse narrat, juxta præceptum Moysi. Certe hoc institutum apud Asiaticas gentes fuisse receptum scimus ex Appiano, qui Mithridatem Ponti regem perhibet, cum Jovi *σπαῖος* sacra patrio ritu faceret, congestis in excelso monte lignis, suffimenta omne genus, oleum, lac, vinum, & mel superaddidisse. Far autem tostam ad sacrificia adhibebant Romani à Numa instituti, Moſaicarum disciplinarum haudquaquam imperito. Hinc festum Fornaciorum, quibus farra ad sacrificiorum usum torrebantur. Eiusdem Numæ tempore farina & vino sacra fiebant, ut auctor est Plutarchus in ipsius vita. Moſaicæ sanctioni idem obsecutus est, cum agrorum terminos moveri vetuit. Quæ lex ut sanctior haberetur, sinxerunt Romani Deum Terminum & Terminalem Jovem, & Terminalia celebrarunt. Imprimis vero notabile est quod illic scribit Plutarchus, ut ostendat maximam fuisse dogmatum Numæ ac Pythagoræ consensionem: Numam scilicet opinatum esse Deum, neque sensilem esse, neque quicquam pati posse, aut videri, aut corrumpi, sed animo solum cognosci; eundemque cavisse ne qua ad humanam, aut aliam quamcunque speciem elaborata effigie exprimeretur; neque Romæ ullum fuisse vel fictum, vel pictum Dei simulacrum, ante septuagesimum & centesimum annum ab Urbe condita. Quæ Moſaicam originem satis produnt. Auctor quoque Romanis fuit Moſes Nudipedaliorum, & molæ salis; auctor

Porph. libr. 2. *περὶ ἰουδ. ἀποχ.*
Theophr. Charact. *περὶ ἀναλ. ἀστυίας.*
Aristoph. Schol. Plur. Levit. 7. 34.

Aristoph. Schol. Nub. Num. 19. 11.

Theophr. Charact. *περὶ ἀναλ. ἀστυίας.*
Chrysoſtom. Hom. 11. in Epist. ad Ephes. Eurip. Iphig. in Tauris.

Plutarch. in Compar. Solon. & Public.

Macrobi. Sat. libr. 2. cap. 2. Festus in Propter viam.

Virg. Æneid. libr. 6. Levit. 2. 1. Appian. Mithrid.

Levit. 2. 14, 16.

& ritus, quo quadraginta diebus à partu templis abstinebat puerpera; & alterius, quo lavabat mulier post congressum virilem: id quod aquam fumere dicebant. Piscibus, qui squamosi non essent, pollucere vetuit lex Numæ, quam refert Cassius Hemina apud Plinium: at huiusmodi pisces abominabiles & execrandos Moses declaravit. Romanorum mos fuit, derisus à Prudentio in Supplicio S. Romani, ut bove mactato in pulpito tabulis perforatis instrato, & profuente per rimas sanguine, Pontifex infulatus sub pulpito in scrobe abditus aspergeretur. Causam præbuit huic consuetudini, ritus consecrationis Sacerdotum Ebraeorum, quo dextræ eorum aures, ac pollices, & vestimenta, mactati arietis sanguine tingeantur. Decimas Diis offerre consueverant Romani, more à Pelasgis ducto, ut opinari licet ex Myrsili Lesbii verbis, quæ affert Dionysius Halicarnassæus. Morem hunc autem ab Ebraeis transiisse ad Græcos jam diximus. Festo Annæ Perennæ die, & Neptunalibus, umbras, hoc est frondeas casas, extrucebant Romani, instar Ebraicæ Scenopægiæ. Asylum Romæ instituit Romulus, instar Aræ Misericordiæ quam Athenis Heraclidæ dedicaverunt: præeunte utrisque Mosè qui urbes perfugii receptaculum eorum esse voluerat, qui hominem incauti occidissent. Quemadmodum autem hi eos ad suos redeundi morte Pontificis consequebantur, ita profugi in Aricinum Templum morte Sacerdotis solvebantur. Inde quoque est quod Romanis ad mortem damnatis tutus Neapolim, Præneste, & Tibur receptus fuit, ut docet nos Polybius. Romanis Sacerdotibus, itidem ut Ebraeis, funestam domum ingredi, aut attrectare feralia, piaculum erat, Flamini præcipue Diali, cui, teste Gellio, etsi funus procurare licebat, mortuum tamen tangere non licebat; imo ne aspicere quidem, quod ex multis Historiæ Romanæ testimoniis colligitur. Flaminum pilea, usque virgæ impostæ, originem ducere videntur ex virga quam gestabat Moses, & velamine quo ex monte descendens vultum texit, ut & mos capite adoperto precandi, qui non penitus apud Judæos exolevit. Cum autem purpureo amictu in sacrificiis uti Æneam, Æneadisque jubet Helenus apud Virgilium, qui & Phrygium amictum appellat, color originem rei indicat, fulgorem nempe de Mosi vertice micantem, quem amictu imposto contextit. Unde factum quoque supra notavimus, ut Osiridis, qui Moses est, simulacra velamine flammeo obnuberentur. Sabbathæ peculiari aliquo cultu Romanis fuisse observata ex Ovidio, Seneca, Vulcatio Gallicano, & veteribus Calendaris manifestum est: sed magis etiam ex Dione, qui numerandorum per hebdomadas dierum modum sua ætate apud omnes homines, præsertim vero apud Romanos usitatum fuisse tradit. Vestes lana & lino contexta, cujus usum universis interdixit Moses, Flaminicam indui nefas erat. Sacris operaturi Romani uxoribus abstinebant, ut erudite ostendit Brissonius in Opere de formulis: abstinebant & Judæi. Pecorum factus ante diem octavum mactari vetabant Romani: veterat & Moses. Thymiamatum & lavationum usus in sacris, quæ Mosæ institutis sancita sunt, non Romanos solum & Græcos, sed gentes omnes, etiam penitus barbaras pervasit. Saturnaliorum festum manavit ex Saturnalibus quibusdam Ebraeorum, per novem dies agitari solitis, initio quinquagesimi cujuslibet anni, qui Jubilæus erat: quippe tum servi libertatem recuperaturi, à primo die Tisri, usque ad festum Expiationum, quod in diem decimum cadebat, jucunditati se dabant, vacabant comotationibus, & coronati procedebant, quoad tubarum clangore Senatores Sanhedrin libertatis signum darent. Hæc habentur apud Maimoniden. Præterea mere Mosæica fuit lex illa Romanorum, qua cautum erat, ut si quis excavasset foveam, quam prætereuntes providere non possent, in eamque prolapsum aliquid factum esset deterius, auctor foveæ damni teneretur. Jus Talionis, quod in Codice Theodosiano appellatur *Pana reciproci*, & in Lege XII. Tabularum sancitum est, à Jure Mosæico habuit originem, quod dentem pro dente, oculum pro oculo reposcit. Divortii jus, quod Sp. Carvilio auctore apud Romanos introductum est, manavit è jure Mosæico. Indidem & census agendi natus est ritus, & tributum ex censu conferendi. Luctus denique Romanorum ob Cannensem cladem Senatusconsulto diebus triginta definitus est: diebus quippe totidem Mosem luxerant Israëlita, atque hoc luctui tempus legibus suis præfinitum habebant, ut supra docui. Ex superioribus patet non inaniter adversus Apionem jactasse Josephum nullam esse Græcorum vel Barbarorum civitatem, in quam Judæorum ritus jampridem, *ἐν μακροῦ*, non penetrarint. Sed verba ipsa referre satius est: *ὅ μὲν ἀλλὰ καὶ πάλαιθεν ἦδη πολὺς χρόνος ἐν μακροῦ τις ἡμαρτίας εὐσεβείας. οὐδ' ἐστὶν ἐν πόλει ἐλλήνων ἐκδηροῦ, οὐδὲ βαρβαρῶν, οὐδὲ ἐν ἔθνος, ἐνθα μὴ τὸ τις ἐβδουμάδος, ἢν ἀρροῦμεν ἡμεῖς, τὸ ἔθος ἐξ ἀπαγορεύσκειν, καὶ αἱ νηστεῖαι, καὶ λυχνῶν ἀνακρίσεις, καὶ πολλὰ ἄλλα εἰς βέλπον ἡμῖν ἐνενομισμένων ἀδελφότητων. μιμνήσκεις δὲ πικρῶν καὶ τῶν σπασσῶν ἀλλήλους ἡμῶν ὁμόνοιαν, καὶ τῶν πάντων ὄντων ἀνάδοσιν, καὶ τὸ φιλεργῶν ἐν ταῖς τέχναις, καὶ τὸ χρηστελεῖν ἐν ταῖς ὑπὲρ τοῦ νόμου ἀνάγκαις.* Et vero jampridem

Plin. libr. 31.
cap. 2.
Prudent. libr.
De coronis.

Dion. libr. 7.

Polyb. libr. 6.

Gell. libr. 10.
cap. 15.

Virgil. Æn. 3.
v. 405, & seq.
& v. 545.

Ovid. Amat.
Art. libr. 1
Senec. Epist.
of
Vulcat. in Avid.
cap. 6.
Dio libr. 36.

Maimon. in
libro De ritu
anni Sabbathi
& Jubilæi.
cap. 10.
L. Qui foveas.
D. Ad legem
Aquilam.

Plutarch. in
Fabio.

Joseph. libr. 1.
cont. Apion.

nostrorum Dei colendi rituum imitandorum malis desiderium incessit; neque ulla Græcorum urbs est, vel Barbarorum, neque ulla gens, ad quam non pervenerit septimi diei, quem otiosi traducimus, celebrandi consuetudo; & apud quam jejunia, & lucernarum incensiones, multaque legibus nostris circa cibos sancta non observentur. Conantur autem mutua nostram imitari concordiam, & honorum largitionem, & in artibus exercendis sedulitatem, & tolerantiam in tormentis quæ pro legibus nostris sustinemus.

CAPUT DUODECIMUM.

I. Quomodo Librorum sacrorum notitiam habuerint Græci. II. Utrum Librorum Mosis Alexandro vetustior fuerit interpretatio. III. Partes tantum quadam Pentateuchi ante Alexandrum Græce reddita sunt.

I. **A**TENIM quæri potest, unde notitiam Librorum sacrorum habuerint Græci. Judaica quippe gens ex instituto suo ita fuit à reliquis gentibus discreta, ut nullo se commercio, nulla affinitate confociari pateretur cum iis qui viverent alieno more, & diversis ritibus ac religione uterentur. Id sæpe experti Ethnici ab iis exoptulaverunt. Querebatur Lyfimachus Mosem iussisse Judæos, μήτε ἀθέστον τινι ἐννοήσῃν, μήτε ἀεὶσα συμβουλεύσῃν, ἀλλὰ τὰ χείρονα. Erga nullum hominum benevolos esse, neque optima iis sed pessima consilia dare. Quod etsi verum non est, vulgatam de Judæis hominum reliquorum opinionem ostendit. Querebatur & Apollonius Molonis, ὅτι μὴ παρὰ δόξαν ὁ ἰουδαῖος τῶν ἄλλων θεωρεῖται ἀλλοτρίους δόξας περὶ τοῦ, καὶ ἐκ κοινῶν ἰδεῶν τῶν κατὰ ἐπίστασιν οὐκ ἔστιν ἁπορροῦντος. A Judæis non admitti, quicumque diversis de Deo opinionibus essent impliciti, nec consuetudinem iniri cum iis qui aliam vivendi rationem essent amplexi. Trogus quoque: Caverunt ne cum peregrinis communicarent; quod ex causâ factum, paulatim in disciplinam religionemque convertit. Quam exoptulationem tantum abest, ut sibi probrosam putarent Judæi, ut sibi eam potius laudi ducerent; atque id præceptum de republica ab extraneorum contagio prohibenda, Platonem à Mose summississe Josephus gloriatur. Quis ergo persuaderi potest gentium aliarum osiores & contemptores Judæos, tam facile in totius religionis, legum, ac rituum suorum penus referasse, qui eos vix allocutione etiam sua & commercio dignarentur? Ut solvatur iste nodus, meminerimus post Alexandri expeditionem, jam tum magnum Judæos inter & Græcos usum intercessisse, ut qui non illius solum imperio essent subditi, sed in ejus etiam exercitu stipendia facerent. Meminerimus præterea statim post Alexandri obitum Ptolemaum Lagi occupata Hierosolyma magnum Judæorum numerum traduxisse in Ægyptum, & jus Alexandrinæ civitatis iis tribuisse. Meminerimus quoque, ejus deinde, & Ptolemæi Philadelphii filii jussu Libros sacros in Græcam linguam ab Interpretibus Septuaginta fuisse conversos. Meminerimus denique sub Antiocho Epiphane Judæos demum ipsos adificasse gymnasium in Hierosolyms secundum leges nationum, & fecisse sibi præputia, & recessisse à Testamento sancto, & junctos esse nationibus. At de temporibus quæ Alexandri ævum præcesserunt major est difficultas: sed & tunc quoque fuit aliquod Judæorum cum vicinis regionibus consortium. Nam primum ex Ethnicis plerisque servaverunt incolomes, cum Palæstinam armis subegerunt, velut Gabaonitas, Jebusæos, aliosque complures: qua importuna clementia divinam adversus se iram sæpe conciverunt. Unde & ab Assyriis, Moabitis, Chananæis, Amalecitis, Palæstinis, Ægyptiis, & Chaldæis identidem cæsi, profligati, in servitutem redacti, & extra patriam abducti sunt. Quas inter clades & captivitates, tum Assyriacam, tum Babylonicam, & reliquiarum etiam Judaicarum una cum Propheta Jeremia transmissionem in Ægyptum, fieri non potuit, quin Libri sacri in Ethnicorum potestatem venirent. Præterea Judæis, vel propter vicinitatem, frequens intercessit cum Phœnicibus commercium; Davidi etiam & Salomoni cum Hiram; Salomoni præterea cum Regina Chuside, & cum Ægyptiorum rege, cujus & filiam duxit. Quin & Sidonias sumisit uxores, & Tyrias, & Ammonitidas, & Idumæas, quarum impus & profanis cerimoniis patrios ritus & avitam religionem inquinavit. Quocirca confociatas ab Israëlitis cum impuris gentibus amicitias & fœdera Deus identidem criminatur. Inde adeo Sanchoniathon Phœnix libros suos, ut dixi, Mosaicis documentis oblivit. Inde nobiles illæ Mercurii columnæ Mosis legibus & historia notatæ fuerunt. Porro Phœnices disseminatis per totum orbem coloniis, Mosis circumtulisse libros, & in varias gentes intulisse verisimillimum est. Græcorum item in Ægyptum, & Ægyptiorum in Græciam itiones erant crebræ, & diutinæ mansiones jam ante Trojana tempora.

Quomodo Librorum sacrorum notitiam habuerint Græci. Lyfim. apud Joseph. libr. 1. contr. Apion. Apollon. apud Joseph. libr. 1. contr. Apion. Justin. libr. 36. cap. 2.

Joseph. libr. 2. contr. Apion.

1. Mach. 1. 15. & seq.

